

ISSN 2409-1359

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Навчально-науковий інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціальної роботи

Співорганізатори:

Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)
Литовський університет наук про здоров'я (Литва)
Університет Сучави (Румунія)
Західно-чеський університет (Чехія)
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації
Громадська організація «Асоціація професійних Консультантів і
Супервізорів»

**МАТЕРІАЛИ
ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

18 ЛИСТОПАДА 2024 РОКУ

Одеса
2024

УДК 316.472+159.923|(058)
А43

Редакційна колегія:

Головний редактор: Корнещук В. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Члени редакційної колегії:

Алмонайтене Юнона Сильвія, доктор соціальних наук, доцент кафедри психології здоров'я Литовського університету наук про здоров'я (Каунас, Литва)

Ширвінскене Гедре, доктор соціальних наук, доцент, завідувач кафедри психології здоров'я Литовського університету наук про здоров'я (Каунас, Литва)

Климанська Л. Д., доктор політичних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Пивоварчик І. М., кандидат психологічних наук, доцент, супервізор, психолог Приватного закладу «Одеський ліцей «ВЄДА»»

Пупцев А. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, професор Департаменту гуманітарних наук і мистецтв Європейського гуманітарного університету (Вільнюс, Литва)

Романовська Л. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Хмельницького національного університету

Тодорцева Ю. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Федірчик Т. Д., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рецензенти:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Кононенко О. І., доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної психології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

А43 Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали двадцять четвертої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 листопада 2024 р.) / гол. ред. В. В. Корнещук. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2024. – 235 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми психології, соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

УДК 316.472+159.923|(058)

© Національний університет «Одеська політехніка»,
кафедра психології та соціальної роботи, 2024 р.

<u>Актуальні дослідження в соціальній сфері</u>	7
Ткаченко С. В., Чернявська І. Г. (Одеса, Україна)	89
Донація крові та емоційний стан людини	
Фурман А. А., Сулімовська А. М. (Одеса, Україна)	91
Пропедевтичні засновки проблеми особистісного вигорання	
 2. КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ	
Лехолетова М. М. (Київ, Україна)	95
Соціальна експертиза у менеджменті соціальної роботи	
Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. (Київ, Україна)	97
Психологічний контекст управлінської діяльності	
Крапивченко Н. В. (Одеса, Україна)	99
Психологічна стійкість керівника як умова ефективного управління	
Цимарко М. П. (Миколаїв, Україна)	101
Кадровий менеджмент і сучасні технології управління	
Скрипник Н. А., Мартиненко О. В. (Одеса, Україна)	103
Місце вікової кризи в управлінні персоналом компанії в нестабільних умовах	
 3. СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ	
Кернична О. В. (Одеса, Україна)	106
Особливості емоційного стану батьків, які виховують дітей із синдромом дауна під час війни	
Хозраткулова І. А., Алієва Х. (Одеса, Україна)	107
Формування асертивної поведінки підлітків, схильних до насилля	
Москалюк У. О. (Одеса, Україна)	109
Соціально-психологічна підтримка працівників підприємств внаслідок порушень техніки безпеки	
Волошенко М. О., Головка Г. І. (Одеса, Україна)	111
Специфіка копінг-стратегій осіб з професійним стресом	
Предко Т. І. (Одеса, Україна)	114
Особливості прояву стресу серед дітей в умовах війни	
Дурадажи Г. Д. (Одеса, Україна)	117
Психологічна профілактика селфхарма у підлітків	
Терещенко К. В. (Одеса, Україна)	120
Ментальне здоров'я волонтерів під час війни	
Фандєєва Ю. Є. (Одеса, Україна)	121
Психологічний стан здобувачів – учасників бойових дій	
Гладченко Н. О., Лисенко О. М. (Одеса, Україна)	124
Особливості застосування гештальт-підходу при роботі з горем	
Єрофєєвська К. О. (Одеса, Україна)	126
Стрес під час кризи: як зберігати спокій	

КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ STAFF MANAGEMENT AND MODERN MANAGEMENT TECHNOLOGIES

Лехолетова М. М. (*Київ, Україна*)

СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА У МЕНЕДЖМЕНТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Висвітлено питання доцільності застосування соціальної експертизи з метою оцінки впливу політичних, економічних, соціальних рішень на якість життя населення, а також урегулювання можливих ризиків. Окреслено технологію проведення соціальної експертизи.

Lekholetova M. (*Kyiv, Ukraine*)

SOCIAL EXPERTISE IN SOCIAL WORK MANAGEMENT

The question of the expediency of applying social expertise in order to assess the impact of political, economic, and social decisions on the quality of life of the population, as well as the regulation of possible risks, is highlighted. The technology of social examination is outlined.

Нині підвищення якості життя суспільства та пошук оптимальних управлінських рішень, часто потребують проведення як внутрішньої (корпоративної), так і зовнішньої (незалежними експертами) експертизи. Це пояснюється тривалою соціальною, психологічною, матеріальною нестабільністю населення, через військовий стан в країні. Разом із збільшенням вразливих категорій населення (учасники/учасниці бойових дій та члени їхніх сімей, люди з інвалідністю внаслідок війни, внутрішньо-переміщені особи, жертви сексуального насильства пов'язаного з війною), виникає потреба у розширенні послуг, які б відповідали запитам осіб, які опинились у складних життєвих обставинах. Так, з метою оцінки впливу політичних, економічних, соціальних рішень на якість життя населення, а також урегулювання можливих ризиків застосовують соціальну експертизу.

У сфері наукових інтересів багатьох вчених знаходиться дослідження методології, методичного забезпечення, методів, особливостей застосування соціальної експертизи та підготовки соціальних працівників до організації та проведення соціальної експертизи (Т. Білоус, Р. Вайнола, Н. Заверико, Т. Лях, Т. Семигіна, С. Чернов та ін.). Зокрема, визначено, що покращення управління системою соціальних послуг, зміцнення демократії, оцінка результатів соціальної політики неможлива без проведення моніторингу, контролю, перевірки, аудиту та оцінки у системі соціальних послуг з розробкою відповідної методології, підзвітності та механізмами втручання (З. Гбур, Ю. Горемикіна, О. Жук, Т. Шестаковська); наголошено на тому, що

майбутні соціальні працівники мають бути готовими виконувати роль експертів, організувати та очолювати експертні групи (Т. Лях).

Висвітлюючи у своїх дослідженнях особливості експертизи та аудиту в системі соціальних послуг, науковці З. Гбур та Т. Шестаковська зазначають, що «експертиза в системі соціальних послуг – це дослідження, яке проводять з метою діагностики стану отримувачів соціальних послуг, встановлення достовірності інформації, поданої ними, прогнозування наступних змін і наслідків» [1, с. 135]. Проведення такої експертизи потребує: вивчення поточного стану отримувача соціальних послуг; аналіз отриманої інформації від отримувача; прогнозування можливого розвитку подій (стану отримувача соціальних послуг) як короткостроковий, так і в довгостроковій перспективі; визначення можливих сценаріїв для досягнення мети; розробка рекомендацій та прийняття управлінських рішень.

Метою соціальної експертизи є встановлення відповідності діяльності органів державної влади та інших соціальних інститутів соціальним інтересам громадян і завданням соціальної політики, формування пропозицій для досягнення такої відповідності [2, с. 122]. До етапів проведення соціальної експертизи входить: визначення соціальної проблеми та постановка мети, шляхом аналізу та оцінки соціальної ситуації; обговорення та узгодження вимог щодо представлення результату експертизи (експертного висновку).

Найпоширенішими моделями за якими проводиться експертиза є: рецензія (коли необхідно оцінити наявні матеріали), моніторинг (коли необхідно порівняти процеси і соціальна експертиза носить регулярний довгостроковий характер), проєкт (коли необхідно вирішити групу суміжних завдань для бажаного суспільного стану).

З метою зниження суб'єктивності експертних оцінок, науковець С. Чернов, зазначає, що доцільно працювати з різними типами експертів, враховувати всі неекспертні матеріали (дані досліджень), включати до складу комплексної експертизи експертні висновки підготовлені громадською експертизою або іншими незалежними експертами [3, с. 8]. Підбір експертів та оптимізація роботи експертів є складним етапом у проведенні експертизи. Тому, важливо відповідально поставитись до оцінки якостей експертів на етапі їх відбору (вивчити та врахувати інформацію про участь експертів в інших експертизах, оцінити якості експертів за результатами участі в попередніх опитуваннях або шляхом оцінки виконаного експертами підготовленого завдання).

Експертний висновок, як кінцевий продукт проведення експертизи, може бути оформлений у декілька етапів: *матеріал «чернетка»*, підготовлений експертом/ми у звичній формі, який може не відповідати вимогам і передбачає доопрацювання; *висновок* – фінальний документ, оформлений у заздалегідь обговореній/встановленій формі та з дотриманням термінів.

Таким чином, соціальна експертиза є дієвим інструментом в аналізі та оцінці соціальних ситуацій, виявленні сутнісних характеристик,

прогнозуванні, виборі оптимального варіанту вирішення суспільних проблем, надання рекомендацій.

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Гбур З. В. Експертиза та аудит в системі соціальних послуг. *Інвестиції: практика та досвід. Державне управління*. 2023. № 20. С. 133–138.
2. Лях Т. Л. Підготовка майбутніх соціальних працівників до організації та проведення соціальної експертизи. *Науковий вісник Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту ім. Тараса Шевченка*. Серія: Педагогіка. 2013. № 2. С. 121–126.
3. Чернов С. В. Удосконалення методології соціальної експертизи публічних проєктів у регіональному управлінні. *Державне будівництво*. 2017. № 1. С. 1–11.

Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. (Київ, Україна)
ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ УПРАВЛІНСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

В тезах обґрунтовано актуальність психологічного знання в системі управлінської діяльності. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначена ролі психологічних чинників управління, зокрема ключова роль людського фактору в управлінні виробництвом та підкреслена необхідність забезпечення керівником сприятливих соціально-психологічних умов праці трудового колективу.

Cherusheva G., Parkhomenko V. (Kyiv, Ukraine)
PSYCHOLOGICAL CONTEXT OF MANAGEMENT
ACTIVITY

The thesis substantiates the relevance of psychological knowledge in the system of management activities. Based on the analysis of psychological and pedagogical literature, the role of psychological factors of management is determined, in particular, the key role of the human factor in production management and the need for the manager to ensure favorable social and psychological working conditions for the labor collective is emphasized.

Запорукою успіху сучасної економічно активної людини (менеджера, підприємця) є не тільки система знань, правил ефективного управління бізнесом, а й серйозна світоглядна позиція, глибоке розуміння причинно-наслідкових зв'язків у явищах соціально-економічної реальності. Пошук шляхів ефективного розвитку організації потребує усвідомлення керівниками ролі психологічних чинників управління, більш глибокого осмислення законів психологічної поведінки людей. В системі управління психологічний фактор набуває домінуючого значення. Керівники, будь-якого рівня, мають формувати для себе відповідні уявлення про внутрішній світ і індивідуальні особливості працівників колективу, їх ставлення до праці, оточуючого

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ
ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»
м. Одеса, 18 листопада 2024 р.**

Головний редактор В. В. Корнєщук

Підписано до друку 15.11.2024.
Формат 60×90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 13,67.
Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.
м. Одеса, вул. В.Арнаутська, 60
т. +38 0482 35 79 76
info@aprel.od.ua